

Onderzoek betreffende het ISO-passingstelsel

Citation for published version (APA):

Erens, P. M. J. M. (1974). *Onderzoek betreffende het ISO-passingstelsel*. (TH Eindhoven. Afd. Werktuigbouwkunde, Laboratorium voor mechanische technologie en werkplaatstechniek : WT rapporten; Vol. WT0344). Technische Hogeschool Eindhoven.

Document status and date:

Gepubliceerd: 01/01/1974

Document Version:

Uitgevers PDF, ook bekend als Version of Record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.tue.nl/taverne

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

openaccess@tue.nl

providing details and we will investigate your claim.

technische hogeschool eindhoven

laboratorium voor mechanische technologie en werkplaatstechniek

rapport van de sectie: Productie Technologie

titel: Onderzoek betreffende het ISO-Passingstelsel

auteur(s): P.M.J.M. Erens

sectieleider: Ir. J.W. Hijink.

hoogleraar: Prof.dr.ir. A.C.H. van de Wolf

samenvatting Dit onderzoek valt uiteen in 3 gedeelten, t.w.:

1. Het opstellen van regressie vergelijkingen t.b.v. toleranties en basisgrensmaatafwijkingen.
2. Verschillen tussen eenheids-as en -gat stelsel.
3. Berekening van de kans op een bepaalde hoeveelheid speling of perspassing bij bekende statistische verdeling van assen en gaten.

prognose

blz. van 37 blz.

rapport nr. 0344

codering:

trefwoord:
Passing-
stelsel.

datum:
10-12-74

aantal blz.
37

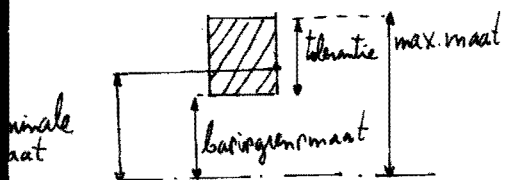
geschikt voor
publicatie in:

lijst van gebruikte symbolen

a_1, a_2	minimum, maximum afmaat
g_1, g_2	" " gatmaat
g_s	grootste speling
h_s	kleinste speling
l_p	lichtste perspassing
z_p	zwaarste perspassing
d	diameter
d_{gem}	gemiddelde diameter
φ, f	verdelingsfunctie

onderzoek op het gebied van

het ISO — PASSINGSTELSEL

Paul Erens
technische hogeschool eindhoven
afd. W. vakgroep PT
sektie gereedschaps werktuigen

eindhoven, november 74.

inhoud

	Pg
inleiding	
tolerantie en basisgrensmaten	1
passingen	4
eenheidsklassen	5
probleemgebieden	6
probleemgebied 1 (regressie)	
A tolerantie klassen	7
B basisgrensmaten afwijkingen	10
probleemgebied 2 (vergelijking eenheidsstelsels)	16
probleemgebied 3 (leers berekening)	
principes	22
programma's	28
berekeningen en conclusies	30
slot beschouwing	35

opmerking: de programma's en resultaten zijn genummerd van 1 t/m 4 en van 6 t/m 9

Inleiding

Tolerantie en basisgrensmaten:

Vervaardiging van onderdelen kan niet zodanig geschieden, dat een opgegeven maat exact bereikt wordt. Dit is ook niet nodig; steeds zal het zo zijn, dat de maat binnen bepaalde grenzen moet liggen. Dit wil zeggen dat de maat kleiner moet zijn dan een bepaalde max maat en groter dan een bepaalde min maat.

De maat die men bij de vervaardiging tracht te bereiken heet richtmaat of nominale maat. Het gebied tussen max. en min. toegestane maat nu heet het tolerantie veld. De grootte van het tolerantie veld heet tolerantie en is gelijk aan het verschil tussen max. en min. toegestane maat. Het is duidelijk dat de tolerantie kleiner zal zijn naarmate de maat nauwkeuriger dient te zijn.

Notatie: bv $20^{+0.12}_{-0.15}$

d.w.z. richtmaat: 20 mm

max toegestane maat: $20 + .12 = 20.12 \text{ mm}$

min " " : $20 - .15 = 19.85 \text{ mm}$

tolerantie: $.12 + .15 = .27 \text{ mm}$

Uit bovenstaand voorbeeld zien we, dat naast de grootte ook de ligging van het tolerantie veld tov de richtmaat — de tolerantie richting — van belang is.

De ISO — international standard organisation — heeft tolerantie velden opgesteld, ingedeeld naar richtmaat gebied en kwaliteit. De richtmaat gebieden lopen van 1-3 mm tot 400-500 mm. Tbv de grootte van het tolerantie veld zijn er 18 kwaliteiten — tolerantie klassen of kwaliteiten genaamd — die volgens opklimmend nummer (de kengetallen zijn: 01, 0, 1, 2, ..., 16) een grotere tolerantie geven, dus een geringere maatnauwkeurigheid vereisen. De ISO toleranties zijn uitgedrukt in μm 's.

Notatie: kengetal van de kwaliteit, voorafgegaan door de letter: IT (ISO Tolerantie klasse)

De ligging van het tolerantie veld tov de richtmaat wordt aangegeven door de tolerantie richting en de basisgrensmaat.

De tolerantie richting geeft de ligging (positief of negatief) aan van het tolerantie veld tov de basisgrensmaat.

De basisgrensmaat is de maat met de kleinste (positieve of negatieve) maat-afwijking en is aan een gegeven tolerantie richting gebonden. Deze basisgrensmaat afwijking is richtmaat afhankelijk.

De basisgrensmaat wordt genoteerd door een kenletter, geplaatst achter de richtmaat; hierbij gebruikt men kleine letters voor buitenmaten (bv assen) en hoofdletters voor binnenmaten (bv gaten); de volgorde van de kenletters is alfabetisch.

Verder geldt:

A - G	en	k - z	:		tolerantie velden met pos. tolerantierichting
H		-	:	"	waarbij min. toegestane maat = richtmaat.
-		h	:	"	waarbij max. toegestane maat = richtmaat
J - K	en	j	:	"	met pos. en neg. tolerantierichting
M - Z	en	a - g	:	"	neg. tolerantierichting

De complete notatie voor een bepaalde getolereerde maat volgens ISO wordt nu:

bv: 60 m 6 dus: buitenmaat, richtmaat = 60 mm.

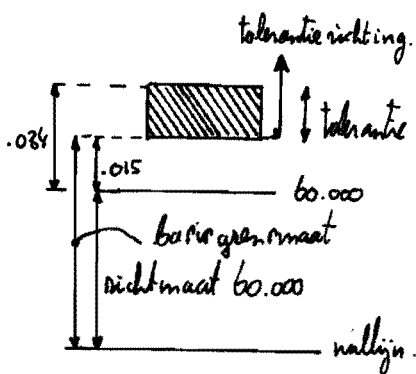
basisgrensmaat m: min. toegestane maat = $60 + 0.015 = 60.015$ mm
(positieve tolerantierichting)

IT 6

tolerantie = 19 μ m

dus: max toegestane maat =

= $60.015 + 0.019 = 60.034$ mm.

Bij bestudering van de kolommen van de basisgrensmaat afwijkingen voor buitenmaten (assen) en binnenmaten (gaten) valt het volgende op:

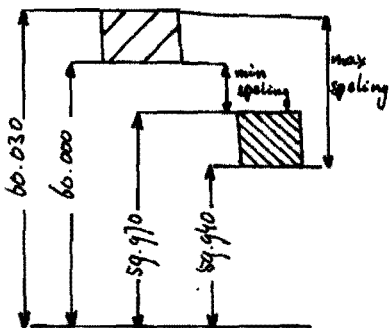
1. De basisgrensmaat afwijkingen voor gaten met kenletters A-H resp P-ZC zijn in absolute waarde gelijk aan die voor assen met kenletters a-h resp p-zc.
2. Absoluut gezien neemt in eenzelfde diameter interval de grootte van de basisgrensmaat afwijking af van A (a) \rightarrow H (h);
De basisgrensmaat afwijkingen met kenletters H (h) zijn gelijk aan nul;
Van P (p) \rightarrow ZC (zc) neemt de absolute grootte van de basisgrensmaat afwijking weer toe.
3. De basisgrensmaat afwijkingen met kenletters J (j) \rightarrow N (n) zijn naast diameter interval- ook kwaliteitsafhankelijk.
4. De basisgrensmaat afwijkingen met kenletters E (e), F (f) en G (g) komen in absolute waarde nagenoeg overeen met resp R (r) P (p) en M (m);
5. Basisgrensmaat afwijkingen met kenletters A (a) en B (b) hebben waarden
1. tussen 270 en 1650 μm . Bij de kenletters X (x), ZC (z) enz is de spreiding in getalwaarden groter (230 - 2000 μm). Voor het eerste diameter interval (1-3 mm) is de basisgrensmaat afwijking hier veel kleiner dan bij A (a) en B (b).

Passingen:

Het woord passing houdt in een betrekking tussen samen te voegen delen, gekarakteriseerd door binnen en buitenmaat.

Zijn binnen- en buitenmaat getolereerd, dan wordt de ISO-notatie:

bv. $60\ H7/k7$ dwz: gat: richt maat 60; tolerantie richting positief.
 (H7) max toegestane maat: $60 + 0.030 = 60.030$ mm
 (tolerantie = 0.030 mm)
 min toegestane maat: $60 + 0.000 = 60.000$ mm.

af: richt maat 60 mm; tolerantie richting negatief.
 max toegestane maat: $60 - 0.030 = 59.970$ mm
 tolerantie = 0.030 mm
 min toegestane maat: $59.970 - 0.030 = 59.940$ mm.

m max. speling = $60.030 - 59.940 = 0.090$ mm
 min. speling = $60.000 - 59.970 = 0.030$ mm.

We onderscheiden nu 3 soorten passingen, te weten:

1. <u>losse</u> passing	: altijd positieve speling (zie vb.)	: A(a) - H(h)
2. <u>overgangs</u> "	: zowel pos. als neg. speling	: H(h) - N(n)
3. <u>vaste</u> "	: altijd neg. speling (paspassing)	: P(p) - ZC(zc).

kenletter gebieden:

Eenhedclassen:

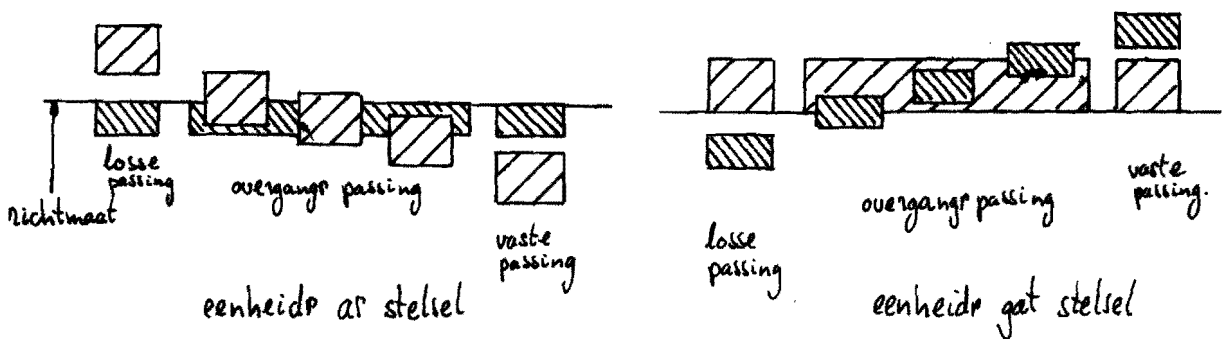
De ISO beveelt aan het gebruik van eenheidsclassen.

We onderscheiden het eenheids as en het - gat stelsel.

In het eenheids gat stelsel krijgt de binnenmaat de basisgrensmaat kenletter H (basisgrensmaat afw. = 0), pos. tolerantie richting);

In het eenheids as stelsel krijgt de buitenmaat de basisgrensmaat kenletter h (basisgrensmaat afw. = 0, neg. tolerantie richting).

Bij het gebruik van een van deze eenheids stelsels kunnen de 3 soorten passingen als volgt worden afgebeeld.

 = asen.
 = gaten.

Probleemgebieden.

Het verrichte onderzoek valt uiteen in 3 delen, te weten:

1. onderzoek naar de opbouw van de tolerantieklassen alsmede de basis grensmaat afwijkingen.
2. onderzoek naar de eventuele verschillen tussen eenheids- en -gat stelsel, met name m.b.t. speling en perspassing.
3. onderzoek naar de kans op een bepaalde hoeveelheid positieve of negatieve speling in het gebied der overgangs passingen, bij toepassing van bepaalde kansverdelingsfuncties voor assen en gaten.

Een inzicht in de hier naar voren gebrachte problematiek zal kunnen leiden tot een meer gefundamenteerd gebruik van het ISO-passingstelsel.

Probleem gebied 1.

Onderzoek naar de opbouw van de tolerantie klassen en basisgrensmaatafwijkingen

A. tolerantie klassen:

algemeen:

De toleranties [μm] voor de kwaliteiten IT01, IT0, IT1 zijn bepaald met behulp van de formules:

$$IT01 = 0.3 + 0.0008 \times d_{\text{gem}} \quad (1)$$

$$IT0 = 0.5 + 0.012 \times d_{\text{gem}} \quad (2)$$

$$IT1 = 0.8 + 0.020 \times d_{\text{gem}} \quad (3)$$

waarin: d_{gem} = gemidd. diameter v.l. diameterinterval.

De toleranties [μm] van de kwaliteiten IT2, IT3 en IT4 zijn opgesteld ongeveer volgens een meetkundige reeks tussen de waarden van de kwaliteiten IT1a, IT5.

De toleranties van de kwaliteiten IT6-IT16 zijn opgebouwd volgens de formule:

$$IT(k) = \text{coef}_k \times (.45 \times d_{\text{gem}}^{1/3} + .001 \times d_{\text{gem}}) \quad (4)$$

waarin: k = eenletter kwaliteit

coef_k = coëfficiënt, afhank. v. kwaliteit

d_{gem} = gemidd. diameter v.l. diameterinterval

De toleranties kunnen dus berekend worden aan de hand van formules 1, 2, 3, 4.

Aangezien moet worden, dat de getalwaarden als volgt afgerond moeten worden:

0.1	{	tolerantie	{	1.2 μm	:	afrondding op	.10 μm	(5)
1.2	{	"	{	4.5 μm	:	"	.50 μm	
4.5	{	"	{	100 μm	:	"	1.00 μm	
100	{	"	{	1000 μm	:	"	10.00 μm	
1000	{	"	{	4000 μm	:	"	100.00 μm .	

Berekeningen: (zie resultaten 1)
programma 1, Pg 200.

In verband met de toepassings frequentie van de kwaliteiten werd besloten alleen de kwaliteiten IT 6-IT 16 in het onderzoek te betrekken.
 De kwaliteiten bleken 13 diameterintervallen te hebben.

Allereerst werden de toleranties berekend op basis van de door de ISO verstrelde gegevens over de coëfficiënt k_{coef} .

Uit de resultaten van het programma bleek dat met name bij de kwaliteiten IT 9, 10, 14 de afwijkingen van de berekende tolerantie tov de gegeven tolerantie aanzienlijk waren.

Om te zien of de resultaten van ook de andere klassen voor verbetering vatbaar waren, werden de klassen IT 6-IT 15 nagekeurd, waarbij de k_{coef} berekend werd; dit volgens de formule:

$$k_{\text{coef}} = \frac{1}{13} \sum_{i=1}^{13} \frac{IT_{k,i}}{0.45 * d_{\text{gem},i}^{1/3} + 0.001 * d_{\text{gem},i}} \quad (6)$$

waarin $IT_{k,i}$ = waarde vd tolerantie bij kwaliteit k en diameter interval i .

$d_{\text{gem},i}$ = gem. diam van diameter interval i

Verbetering van de resultaten werd behaald bij de kwaliteiten IT 9, 10, 12.

Omdat het afpoetsings proces van grote invloed is, werd bekeken of de resultaten verder verfijnbaar waren bij een aan de hand van de voorgaande berekeningen gekozen "nette loef".

Bij de tolerantie klassen IT 9, 10, 14 werd inderdaad een verbetering van de resultaten geconstateerd.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de diverse coëfficiënten.
Hierbij geldt:

- ISO koef = coëfficiënt, opgegeven door ISO
- berende koef = coëfficiënt, berekend volgens formule 6.
- "nette" koef = gekozen coëfficiënt op basis van de eerste 2 berekeningen.

In het vervolg zal bij de berekeningen van de toleranties volgens de regressie vgl 6 voor koef de waarde van de "nette koef" worden gesubstitueerd.

tabel 1

IT:	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16					
ISO koef	10	16	25	40	60	100	160	250	400	630	1000					
ber. koef	10.10	16.16	24.68	39.91	64.40	100.57	161.59	246.83	399.17	644.08	1000					
nette koef	10	16	24.75	39.75	64	100	160	247	400	645	1000					

B basisgrensmaat afwijkingen:

algemeen:

In de literatuur werd gezocht naar formules, waarmee de basisgrensmaat afwijkingen berekend kunnen worden.

Omdat hieromtrent weinig aanwijzingen gevonden werden, werd besloten om met behulp van het programma "least squares" (kleinste kwadraten) zelf formules af te leiden.

Uit de resultaten van de basisgrensmaat afwijkingen blijkt, dat de berekende getalwaarden als volgt afgerond moeten worden:

0		basisgrensm. afw.	herlethe	A(a)-H(l)		do:	afrondding op 1 μm
do	<	"	"	"	"	1350:	" - 10 μm
1350	<	"	"	"	"	1650:	" - 100 μm .

0		"	"	"	H(l)-ZC(2c)	300:	" - 1 μm
300		"	"	"	"	500:	" - 5 μm
500	<	"	"	"	"	1000:	" - 10 μm
1000	<	"	"	"	"	2600:	" - 100 μm .

(7)

Berekeningen basisgrensmaat afwijkingen:

programma 2 (Pg200)

programma 3 (Burroughs; name Coefficienten basi)

Met behulp van de algemene procedure least squares, waarbij de graad van de regressie-polynoom moet worden opgegeven, werden berekeningen uitgevoerd; dit met het doel basisgrensmaat afwijkingen te regresseren aan de hand van de gemiddelde diameter van elke diameter intervall.

Omdat de verschillen van de geregresseerde - ende opgegeven waarden bij kleine gemiddelde diameters in tegen verschilde van die bij grote gemiddelde diameters werd dit experiment niet voortgezet. Twee andere belangrijke redenen waren:

1. de afwijkingen waren soms ontoelaatbaar groot.
2. de vorm van de polynomen verschilde te veel voor de diverse kenletters te veel.

Eerlijkheids halve moet vermeld worden dat dit misschien toch te betrouwen is. Vermoedelijk was dit toch een goede methode geweest om belangrijke regressie velden te vinden.

Besloten werd om naar analogie van de regressie formule voor toleranties van kwaliteiten ≥ 6 ook de basisgrensmaat afwijkingen te regresseren. Een extra "vrijheidsgraad" werd echter ingevoerd, zodat de volgende regressie formule werd gebruikt:

$$\text{basisgrensmaat afwijking} = a * d_{gm}^{1/3} + b * d_{gm} \quad (P).$$

Mbv (P) werd het gebied $A(a) - ZC(zc)$ nagekeken.

Uit de resultaten (zie resultaten 2,3) bleek het volgende:

1. In het gebied met kenletters A(a) - D(d) voldeed formule (D) slecht, wat zich uitte in hoge afwijklingspercentages. Deels is dit te verklaren door het feit dat de beginwaarden uit deze kolommen relatief groot zijn, terwijl de regressie vgl voor $d_{gm} = 0$ de waarde nul oplevert.
2. In het gebied met kenletters E(e) - F(f) voldeed formule (D) al beter.
3. In het gebied met kenletters G(g) - P(p) werden goede resultaten behaald. In vele gevallen was de geregresserde waarde gelijk aan de opgegeven waarde van de basisgrensmaat afwijking. De grootste afwijking was 2 μm .
4. In het gebied met kenletters R(r) - ZC(zc) voldeed formule (D) redelijk goed. De afwijklingspercentages lagen door de basis genomen rond de 25%.

Konkluderend kan gezegd worden:

1. Voor de basisgrensmaat afwijkingen met kenletters A(a) - F(f) moet een andere regressie formule worden toegepast.
2. Voor het gebied met kenletters G(g) - ZC(zc) kan formule D worden toegepast, wanneer afwijkingen van max 3% worden toegelaten; dit met uitzondering van diameter intervallen met $d_{gm} < 10$, waar hogere afwijklingspercentages voorkomen.

Ter verbetering van de resultaten - vooral van de gebieden met kenletters A(a) - D(d) werd formule (D) uitgebreid met een konstante:

$$\text{basisgrensm. afw.} := c + a \times d_{gm}^{1.3} + b \times d. \quad (9)$$

Met behulp van de het programma 3 werd het gebied A(a) - D(d) nagekeurd. Uit de resultaten (zie resultaten 3) bleek het volgende:

nagekeurd.

1. In het gebied met kenletter A(a) - C(c) voldeed formule (g) weliswaar stukken beter dan (d), maar er kwamen toch nog relatief grote afwijkingpercentages voor.
2. In het gebied met kenletter D(d) - F(f) trad grote verbetering op tov de resultaten met formule (d).
3. In het gebied met kenletter G(g) - N(n) kwam een verfijning van de resultaten van formule (d) tot stand. Slechts uitermate kleine en geringe aantallen afwijkingen tussen gegeven en geregreseerde basisgrensmaatafwijkingen kwamen voor.
4. In het gebied met kenletter P(p) - ZC(zc) trad verbetering op tov de resultaten van (d).

Resumerend kan mbt de regressie van basisgrensmaatafwijkingen kan worden gezegd:

1. Voor het gebied met kenletter A(a) - D(d) voldoen (d) of (g) geen van beide.
2. Voor het gebied met kenletter E(e) - G(g) en R(r) - ZC(zc) verdient formule (g) de voorkeur boven (d).
3. Voor het gebied met kenletter H(h) - N(n) is formule (d) met voldoende nauwkeurigheid toepasbaar.
Opgemerkt wordt dat het afwondingsproces volgens (7) hier een grote rol speelt.
4. Voor het gebied met kenletter N(n) - ZC(zc) voldoet formule (g) beter dan d.

In onderstaande tabel (2) zijn de bekende coëfficiënten van formules (d) en (g) voor diverse kenletters weergegeven.

tabel 2.

kenletter:	formule d:		formule g:		
	b	a	c	b	a
A			43.27	4.14	-94.18
B			20.50	1.92	-36.70
C			57.32	0.72	9.29
D			-17.51	0.07	28.23
E					
F	0.04	6.78	-7.02	0.04	16.07
G	0	2.49	-4.09	0.02	8.25
H	0	0	0	0	0
J5b	0.02	1.31	-0.93	0.02	1.65
J7	0.03	2.56	-0.23	0.03	2.65
J6	0.03	2.61	-1.21	0.02	3.04
J7	0.03	3.96	-1.68	0.02	4.57
J8	0.04	6.39	-3.09	0.03	7.50
K7	0	0.54	-0.54	0.00	0.73
K8	0	0	0	0	0
K6	0	0.75	0.26	0	0.66
K7	0	2.06	-1.47	0	2.59
K8	0.01	3.23	-3.58	0	4.52

vervolg tabel 2.

<u>leesletter</u>	<u>formule d:</u>		<u>formule g:</u>		
	a	b	c	b	a
m	0.01	2.65	-0.75	0	2.92
M6	0	-1.30	0.21	0	-1.38
M7	0	-0.05	-1.26	0	0.40
M8	0.01	1.12	-3.37	0.01	2.34
n	0.01	4.84	-1.38	0	5.38
N6	0	3.48	-0.73	0	3.75
N7	0	2.24	0.63	0	2.06
N8			2.74	0	0.13
P					
R			1.25	0.15	7.92
S			9.31	0.43	4.87
U			9.80	1.05	4.04
X			10.44	1.64	4.14
Z			11.72	2.53	4.12
ZA			16.31	3.27	5.03
ZB			16.68	4.16	10.63
ZC			11.06	5.10	25.00

Dit het voorafgaende is gebleken, dat de basisgrens maat afwijkingen regressiebaar zijn met behulp van de formules D of g ; de hiermee bereikbare resultaten zijn - in vergelijking met de regressie resultaten van de toleranties - zeker redelijk te noemen.

Zeker zullen de regressie resultaten verbeteren met ~~het~~ dan toepassing van het algemene programma voor regressie op basis van "kleinste kwadraten" voor polynomen met slechts één variabele, waarbij dan alleen de graad van de regressie functie opgegeven behoeft te worden.

Geleken naar ~~het~~ de regressie coëfficiënten uit formule D en g wordt opgemerkt, dat deze een weinig "ordelijk" verloop hebben. (zie tabel 2).

Zelfs wanneer de coëfficiënten van andere regressie zijn een "ordelijk" verloop zouden hebben, dan is op grond hiervan de uitspraak, dat

"het passings stelsel gebaseerd is op statistiek"

nog niet te rechtvaardigen.

Rechtvaardiging van deze uitspraak kan veel eer verantwoord worden wanneer systematiek gevonden wordt bij zaken als speling / perpassing en spelingskanssen.

Probleemgebied 2:

Onderzoek naar de eventuele verschillen tussen eenheids gat-en - ar stelsel, speciaal mbt speling en perspassing.

programma 4 (Burroughs; name: vergelijking ar/gat)

Versillen tussen eenheids gat-en - ar stelsel mbt basisgrensmaat afwijkingen werden besproken in de inleiding. (zie pg 1)

Om eventuele verschillen tussen beide eenheids stelsels mbt speling en perspassing aan het licht te brengen, werd voor een groot aantal combinaties uit het overgangs- passings gebied ($H(h) - N(n)$) de max speling en de max. perspassing berekend. En geldt:

$$\text{max speling} = \text{max buiten (gat) maat} - \text{min. binnen (ar) maat.}$$

$$\text{max perspassing} = \text{" binnen (ar) " - " buiten (gat) "}$$

De berekening werd uitgevoerd zowel in het eenheids gat als het eenheids ar stelsel. Vanwege het belang van nauwkeurige uitkomsten werden de ^{in het} voorgaande afgeleide regressie vgl'n voor toleranties en basisgrensmaat afwijkingen niet gebruikt.

De waarden van toleranties en basisgrensmaat afwijkingen werden in matrix-vorm ingelezen. Omdat de berekeningen werden uitgevoerd in het overgangs passings gebied was het voldoende om alleen de max speling en - perspassing te berekenen. In dit gebied zijn min speling en - perspassing immer gelijk aan nul.

Vanwege de toepassings-frequentie van de kwaliteiten 6, 7 en 8 werden alleen deze in de berekeningen opgenomen.

Berekeningen werden uitgevoerd van de volgende combinaties ar-gat, waarbij de rubriek steeds gelijk was aan de gemiddelde diameter van het betreffende diameter interval:

H6/j6, H6/j7, H6/j8, H7/j6, H7/j7, H7/j8, H8/j8, H8/j7, H8/j6

idem: H/h, H/m, H/n (eenheids gat stelsel)

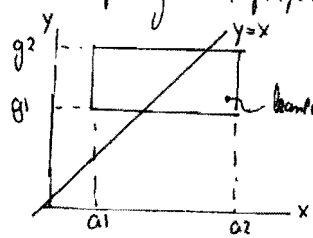
J/h, K/h, M/h, N/h. (eenheids ar)

notatie: $IT(\text{gat})$ dwz tolerantie klasse van het gat.

Konklusies: (zie resultaten 4).

1. Voor passingen, waarbij geldt: $IT(\text{gat}) = IT(\text{as}) + 1$ treedt geen verschil op tussen beide eenheids stelsels. (afgezien van diameter interval met $d_{\text{gem}} = 2 \text{ mm}$).
- 2.* Voor passingen, waarbij $IT(\text{gat}) = IT(\text{as}) + 2$ geldt:
 in eenheids as stelsel: $x \mu\text{m}$ minder speling dan in - gat stelsel.
 " " gat " " : $x \mu\text{m}$ " perspassing " " - as " "
- 3.* Voor passingen, waarbij $IT(\text{gat}) \leq IT(\text{as})$ geldt:
 in eenheids as stelsel: $x \mu\text{m}$ meer speling dan in - gat stelsel.
 " " gat " " : $x \mu\text{m}$ " perspassing " " - as " "

4. Voor ^{elke} combinatie IT klassen gat/as geldt:
 max speling + max perspassing is in beide eenheids stelsels gelijk.
 stel: $a_2 = \text{max asmaat}$; $a_1 = \text{min asmaat}$
 $g_2 = \text{" gat maat}$; $g_1 = \text{" gatmaat}$
 dan max speling + max perspassing = $(g_2 - a_1) + (a_2 - g_1) = (g_2 - g_1) + (a_2 - a_1) = \text{konstant voor beide eenheids stelsels.}$

dit houdt in dat de omtreke - met noodzakelijken wijze de oppervlakte - van het konkveld in beide stelsels gelijk is.

5. Onderstaande tabel 3 geeft een overzicht van de max speling (g_0) en de max perspassing (z_p) voor diverse combinaties uit het overgangs passings gebied in beide eenheids stelsels voor het diameter interval met $d_{\text{gem}} = 100 \text{ mm}$.

* x is afhankelijk van diameter interval en de eenheden van toleranties.

tabel 3 max speling (gp) en max perspassing (zp) voor $d_{gem} = 100mm$.

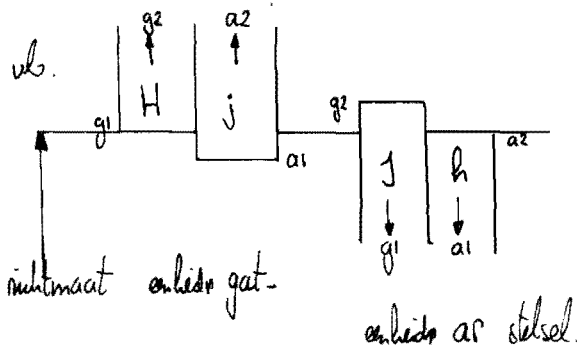
eenheid: gat stelsel			eenheid: as stelsel		
passing:	gs:	zp:	passing:	gp:	zp:
H6 j6	31	13	J6 h6	30	6
H7 j6	44	13	J6 h7	51	6
H8 j6	63	13	J6 h8	70	6
H6 j7	37	20	J7 h6	44	13
H7 j7	50	20	J7 h7	57	13
H8 j7	69	20	J7 h8	76	13
			J8 h6	56	20
			J8 h7	69	20
			J8 h8	88	20
H6 k6	19	25	K6 h6	26	18
H7 k6	32	25	K6 h7	39	18
H8 k6	51	25	K6 h8	58	18
H6 k7	19	30	K7 h6	32	25
H7 k7	32	30	K7 h7	45	25
H8 k7	51	30	K7 h8	64	25
H6 k8	22	54	K8 h6	30	38
H7 k8	35	54	K8 h7	51	38
H8 k8	54	54	K8 h8	70	38

enly tabel 3

anbeidrgat stelkel			anbeidras stelkel		
passing:	gr:	zp:	passing:	gr:	zp:
H6 mb	9	35	M6 h6	27	17
H7 mb	22	35	M6 h7	40	17
H8 mb	41	35	M6 h8	59	17
H6 m7	9	48	M7 h6	22	35
H7 m7	22	48	M7 h7	35	35
H8 m7	41	48	M7 h8	54	35
H6 md	9	67	M8 h6	28	48
H7 md	22	67	M8 h7	51	48
H8 md	41	67	M8 h8	60	48
H6 nb	-1	45	N6 h6	6	38
H7 nb	12	45	N6 h7	19	38
H8 nb	31	45	N6 h8	38	38
H6 n7	-1	58	N7 h6	12	45
H7 n7	12	58	N7 h7	25	45
H8 n7	31	58	N7 h8	44	45
H6 nd	-1	77	N8 h6	38	38
H7 nd	12	77	N8 h7	31	58
H8 nd	31	77	N8 h8	50	58

Konklusies (vervolg)

vervolg 5: Een hulpfiguur, waarin max speling en -perspassing afleesbaar zijn, maakt een beter inzicht in de tabel mogelijk.

$$\text{max speling: } g_s = g_2 - a_1$$

$$\text{max perspass: } z_p = a_2 - g_1$$

Duidelijk is nu dat:

- in het maat gat stelsel:
 - bij gelijkblijvende as tolerantieklasse (dus a_1 en a_2 vast) en veranderende gat tolerantie, verandert z_p niet.
 - bij veranderende as tolerantie klasse en gelijkblijvende gat tolerantie verandert de max speling wel; dit tgv het kwaliteits afhank. zijn van de basisgrensmaat vd as.
- in het maat as stelsel:
 - bij gelijk blijvende gat tolerantieklasse (dus g_1 en g_2 vast) en veranderende as tolerantie verandert de max perspassing wel niet.
 - bij veranderende gat tol. klasse's en gelijkblijvende as. tolerantie klasse (a_1 en a_2 vast) verandert wel de max speling; dit tgv het kwaliteits afhank. zijn van de basisgrensmaat vd gat.

6 De overgangs passingen worden gekenmerkt door het feit, dat ze én speling én perspassing hebben; geheel naar de verdeling van speling (max-) en perspassing (max-) kunnen opgezet worden:

verduy 6

1. contact gat stelsel: - meer speling dan perpassing bij de combinatie:
- $H1j$ als $IT(gat) > IT(ar)$ nuv $H6/j7$
 $H1k$ als $IT(gat) > IT(ar)$
- gelijke speling en perpassing bij combinaties Hd/jd en Hd/kd
 - meer perpassing dan speling bij de overige combinaties.
2. contact ar stelsel: - meer speling bij combinaties Jlh , Klh en $(geheel)$ en
 Mlh alleen als $IT(gat) < IT(ar)$
- gelijke speling en perpassing $M7/h7$
 - meer perpassing bij de overige combinaties.
-

Probleem gebied 3:

Onderzoek naar de kans op een bepaalde hoerselheid positieve of negatieve speling, in het gebied der overgangs passingen, bij toepassing van bepaalde kansverdelingsfuncties voor assen en gaten.

Toegepaste notatie:

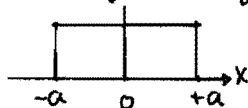
a_1	min af maat.
a_2	max " " "
g_1	min gat maat.
g_2	max " " "
φ_a	kansverdelingsfunctie van assen.
φ_b	" " " " gaten.
f_1	kansverdelingsfunctie met gemiddelde gelijk nul.
f_2	" " " " ongelijke "
σ	spreiding
σ^2	variantie
g_s	max (grootste) speling
k_s	min (kleinste) "
l_p	min (lichtste) paspassing
z_p	max (zwaarste) "

In het hierna volgende worden enkele principes behandeld, die de basis vormen van de opgezette rekenprogramma's.

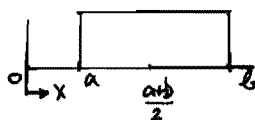
principe 1: toegepaste kansverdelingsfuncties.

Drie verschillende kansverdelingsfuncties worden in de beschrijving behandeld, te weten:

1. rechthoekige verdeling:

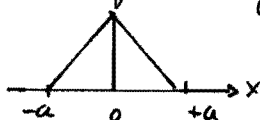

$$f' = \frac{1}{2a}$$

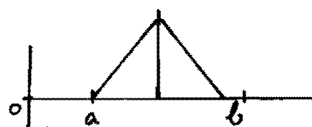

$$f = \frac{1}{b-a}$$

2. driehoekige verdeling:

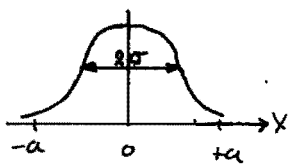

$$f' = \frac{1}{a} * (1 - \frac{1}{a}|x|)$$

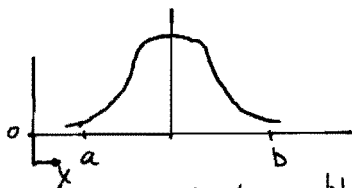

$$f = \frac{4}{(b-a)^2} * (\frac{b-a}{2} - |x - \frac{a+b}{2}|)$$

3. normale verdeling:

$$f = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{x^2}{2\sigma^2}}$$

$$f = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{1}{2\sigma^2}(x - \frac{a+b}{2})^2}$$

wanneer 99,73% als zeker wordt gesteld, geldt:

$$\sigma = \frac{b-a}{6}$$

$$\text{nodat dan } f = \frac{6}{(b-a)\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{36}{(b-a)^2}(x - \frac{a+b}{2})^2}$$

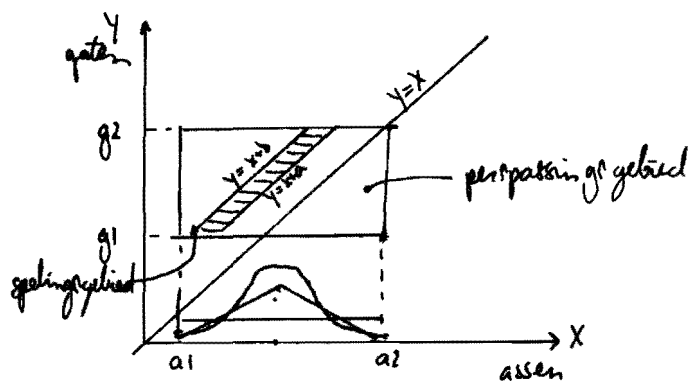
Voor alle kansverdelingsfuncties geldt: $\int_{-a}^{+a} f' dx = 1$ en $\int_a^b f dx = 1$
 (opgevoelde onder de kurven = 1, wat overeenkomt met een kanspercentage van 100).

principe 2 : wiskundige grondslag van de kansberekening.

Wanneer min en max- af- en gat maten in het xy vlak worden uitgezet, dan vormen zij het zg kansveld; de oppervlakte van dit kansveld is gelijk aan $(a_2 - a_1) \times (g_2 - g_1)$ en is mede bepalend voor de te bepalen kans.

In het gebied van het kansveld, dat boven de lijn $y=x$ (gatmaat = asmaat) ligt, geldt dat de gatmaat groter is dan de asmaat; maar, dit is het gebied waar speling voorkomt. In het gebied onder de lijn $y=x$ geldt dat de asmaat groter is dan de gatmaat; maar dit is het perspassings gebied.

Wanneer we de kans op speling / perspassing willen berekenen, berekenen we altijd de kans op een bepaalde hoeveelheid speling / perspassing; een bepaald oppervlakte in het spelings / perspassings gebied dus. (zie fig)

in de fig is bij de assen de verschillende kansverdelingsfuncties getekend.

Wanneer we alleen de recht hoekige verdeling zonder beschouwen, is de kans op speling tussen de kleinste gekozen speling a en de grootste gekozen speling b gelijk aan het oppervlakte van de "kansland", gedeeld door de oppervlakte van het kansveld.

Omdat ook andere kansfuncties in de berekening betrokken worden, wordt de kans op speling tussen a en b weergegeven door de volgende dubbelintegraal

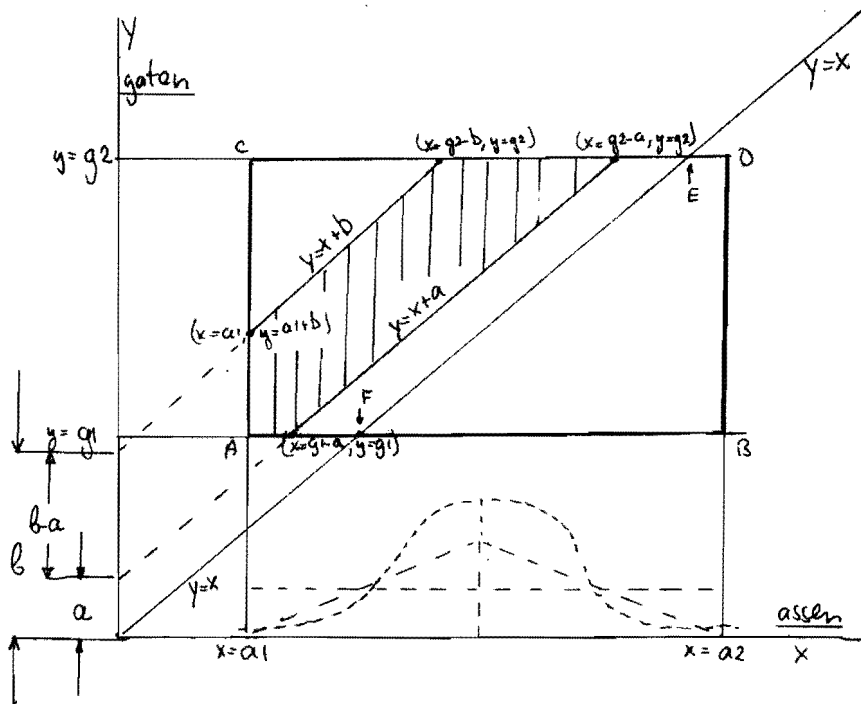
$$P(a < \text{speling} < b) = \int_{\text{ondergrens}(x)}^{\text{boegrens}(x)} \left[\varphi_a(x) * \int_{\text{ondergrens}(y)}^{\text{boegrens}(y)} \varphi_g(y) dy \right] dx \quad (10)$$

hierbij geldt:

$$\begin{aligned} \text{ondergrens}(y) &= \max \text{ van } x+a \text{ en } g_1 \\ \text{bovengrens}(y) &= \min \text{ van } x+b \text{ en } g_2 \\ \text{ondergrens}(x) &= \max \text{ van } g_1-b \text{ en } a_1 \\ \text{bovengrens}(x) &= \min \text{ van } g_2-a \text{ en } a_2. \end{aligned}$$

Wenst men de kans op een bepaalde hoeveelheid perpassing te berekenen, dan geldt voor afgaande, waarbij echter:

$$\begin{aligned} \text{min (lichtste) perpassing} &= -b \\ \text{max (zwaarste) " } &= -a. \end{aligned}$$

as b

Bovenstaande schets geeft een duidelijk beeld van de situatie.

Min- en max asmaat is uitgedrukt op de x-as, min- en max gatmaat op de y-as

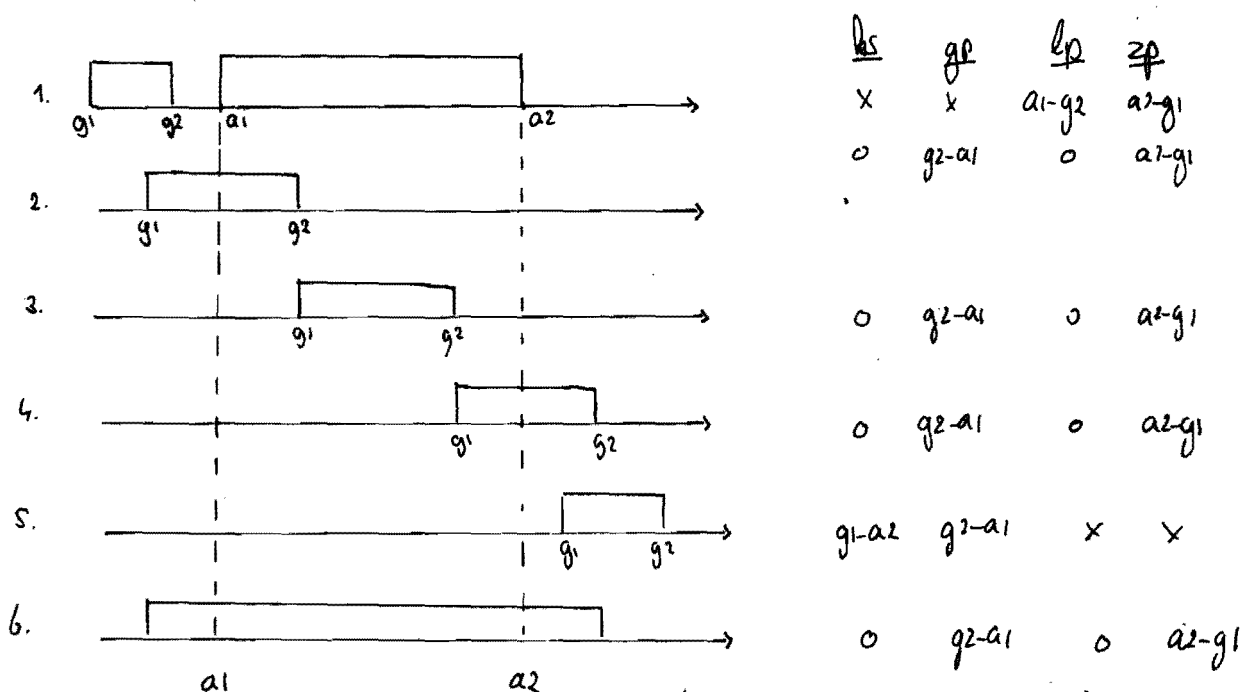
De rechthoek ABCD geeft het "kansgebied" weer. Het gebied AFEC is het spelingsgebied; het gebied FBDE het perspassingsgebied.

Getekend is de situatie voor de kans op speling, wanneer deze ligt tussen de max. waarde b en de min waarde a.

Principe 3 : min- en max- speligen perpassing bij verschillende af- gat liggingen:

Wanneer we de mogelijke principieel verschillende liggingen van af- tot gat bekijken, kunnen we onderstaande 6 gevallen onderscheiden.

Naast elke figuur is de bij behorende grootte van max- en min- speling (k_s en k_g), en max en min perpassing (z_p en l_p) gegeven.

Een algoritme om min- en max- speling en perpassing te berekenen luidt:

if $g_2 < a_1$ then $l_p := a_1 - g_2$; $z_p := a_2 - g_1$; geen speling.

else

if $g_1 > a_2$ then $k_s := g_1 - a_2$; $k_g := g_2 - a_1$; geen perpassing

else

$k_s := l_p := 0$; $k_g := g_2 - a_1$; $z_p := a_2 - g_1$;

Principe 4: toepassing van regressie vgl'n.

Om te zien of de in het voorafgaande afgeleide regressie formules voor de toleranties en basisgrensmaat afwijkingen gebruikt konden worden, werd een controle programma ontwikkeld.

programma 6 (Pg 200)

Dit programma berekend min- en max- ar en gat maten op basis van de regressie vgl'n. Voor de toleranties werd gebruik gemaakt van formule (4) en de "nette coëfficiënten".

(onderste rij uit tabel 1)

Voor de basisgrensmaat afwijkingen werd gebruik gemaakt van formule (1); deze voldeed immers in het gebied der overgangs passingen goed.

Geregisseerde min- en max- ar- en gat- maten werden vergeleken met de "juiste" maten.

Deze "juiste" maten werden gevormd door ingekomen waarden voor toleranties en basisgrensmaat afw.

Uit de resultaten (zie resultaten 6) bleek dat de overeenkomst tussen geregisseerde- en "juiste" min- en max- ar en gat maten goed was.

Er kwamen verschillen van van 1 μm ; slechts zelden bedroeg het verschil 2 μm of meer.

Besloten werd dan ook om in het vervolg de regressie vgl'n te gebruiken bij het berekenen van ar- en gat maten.

Programma's:

Er werd nu een 3-tal programma's ontwikkeld met het doel wa een bepaalde passing de kans te berekenen op een bepaalde hoeveelheid speling / per passing, afhankelijkte van de verdelingsfunctie voor assen en gaten.

De programma's zijn gebaseerd op de voorafgaende 4 principes, afgeien van programma 1, dat niet gebruikt maakt van de regressie vgl. the basisgrensmaten en toleranties.

programma 7 (pg 200)

Dit programma is gebaseerd op de principes 1, 2, en 3. Het berekend de kans op een bepaalde hoeveelheid speling / of perpassing, waarbij als input moet worden opgegeven:

- min- en max as en gat maat.
 - verdelingsfunctie van assen en gaten.
 - in geval een speling/perpassing: kleinste- en grootste speling/perpassing die men wil bereken.
- Berekend wordt: - min- en max- speling en perpassing, waarbinnen de kleinste en grootste speling/perpassing dient te liggen.
- de kans op de opgegeven hoeveelheid speling/perpassing.

Het programma is ontwikkeld om voor een klein aantal combinaties snel een inzicht te krijgen in de kans op de gekozen speling/perpassing.

programma 8 (Burroughs; name: ~~...~~ statistisch)

Dit programma is gebaseerd op de principes 1 t/m 4. Het berekent de kans op speling, waarbij de kleinste resp de grootste speling overeenkomt met de min- en max speling, (het gehele spelingsgebied dus) waarbij als input moet worden opgegeven:

- richtmaat
 - eenlettere basisgrensmatafsw en kwaliteit, zowel voor as als gat
- Berekend wordt:

- de kansen op speling voor rechtehoekige, driehoekige- en normale verdeling waarbij de verdelingsfuncties voor assen en gaten aan elkaar gelijke zijn.

- min- en max- speling en perpassing.

Het programma is ontwikkeld om grote hoeveelheden passingscombinaties uit het overgangs passings-gebied door te rekenen en voldoende vergelijking van kansen op speling tussen verschillende passingscombinaties te maken.

programma 9 (Burrroughs; name: kans per interval)

Dit programma is gebaseerd op de principes 1/4m 4.

Het berekent de kansen op een bepaalde hoeveelheid speling of perpassing, waarbij het gehele kansgebied doorlopen wordt in een te kiezen stapgrootte.

Achterevolgens worden dus de volgende kansen berekend:

$$1. (\text{max speling} - i \times \text{stapgrootte}) - (\text{max speling} - (i+1) \times \text{stapgrootte})$$

waarbij $i = 0, 1, \dots, n$ met $n = \text{max speling} / \text{stapgrootte}$.

$$2. (\text{min perpassing} (=0) + i \times \text{stapgrootte}) - (\text{min perpassing} + (i+1) \times \text{stapgrootte})$$

waarbij $i = 0, 1, \dots, m$ met $m = \text{max perpassing} / \text{stapgrootte}$.

Toegepast worden de rechth., drieh. en normale verdeling, waarbij de kansverdelingsfuncties van assen en gaten aan elkaar gelijke zijn.

Natuurlijke worden max speling en max perpassing berekend en uitgeprint.

Het programma is ontwikkeld om inzicht te krijgen in de verdeling van de kansen bij het doorlopen van het kansgebied.

Berekeningen en Conclusies:

Berekeningen en Conclusies programma 7:

Mbv programma 7 werd een aantal gevallen bevestigd met het doel het programma uit te testen. Gebleken is dat het programma goed werkt.

Opgemerkt moet worden dat wanneer een normale verdeling opgenomen is in de berekening, deze "moerzaam" (veel tijd vergend) verloopt.

Zie resultaten 7.

Berekeningen en Conclusies programma 9:

Mbv programma 9 werden berekeningen uitgevoerd in het overgangs passingsgebied. H-n van het arbeidsgetal stelsel; gekozen werden de "tolerantie paren" $(H7/k6)$ en $(H8/k7)$.

De verdelingen voor arsen en gaten werden gelijk genomen voor en achter een volgens rechtboelig ($P(1,1)$), driehoekig ($P(2,2)$) en normaal ($P(3,3)$) gekozen.

Verder werd gerekend met een $d_{gm} = 100 \mu\text{m}$ en stapgrootte $5 \mu\text{m}$.

Uit de resultaten (zie resultaten 9) kunnen verder geen conclusies verbonden worden, met de kansverdeling per interval.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de resultaten 9.

De weergegeven kansen $P(1,1)$, $P(2,2)$ en $P(3,3)$ zijn de kansen op speling.

tabel

passing	ga (mm)	zpa (mm)	$P(1,1)$	$P(2,2)$	$P(3,3)$
H7/j6	.043	.014	.07	.96	.90
H8/j7	.069	.020	.09	.97	.99
H7/k6	.032	.025	.60	.65	.69
H8/k7	.051	.030	.62	.68	.73
H7/m6	.022	.035	.31	.23	.17
H8/m7	.041	.040	.44	.40	.37
H7/n6	.012	.045	.09	.02	.00
H8/n7	.031	.050	.25	.15	.10

Mbt gs (max speling) en zp (max perspassing) is op te merken dat bij overgang op een alfabetisch hogere bereik bij het zelfde "tolerantiepaar" gs 10 μm afneemt en zp 10 μm toeneemt.

Berekeningen en conclusies programma d:

(zie resultaten d)

Met behulp van programma d zijn een aantal berekeningen gedaan van de kans op speling in het overgangs passingen gebied $H(h) - N(u)$ in beide eenheids stelsels, waarbij de toleranties varieerden van IT6 tot IT9.

Omdat de basis gemiddelde afwijkingen die mbv de regressie vgl. behand. werden, voor $d_{gem} = 100 mm$ korrelat. μ waren, werd voor deze diameter bovenstaand gebied

$[H(h) - N(u), IT6 - P]$ geheel doorgeleend, waarbij voor assen en gaten dezelfde kansverdeling werd aangenomen. De resultaten ervan zijn opgenomen in tabel 4.

Uit berekeningen, waarbij ook de kans op speling voor alle andere diameter intervallen werd berekend, blijkt dat de voor een bepaalde passing de gemiddelde kans op speling ongeveer overeenkomt met de kans, die gevonden wordt bij $d_{gem} = 100 mm$.

Conclusies:

1. Ruwweg kan gezegd worden dat zich bij een bepaalde passing in de verschillende diameter intervallen afwijkingen tov de gemiddelde kans op speling voordoen.

Deze afwijkingen bedragen max 10% van de gemiddelde kans op speling en zijn maximaal in de uiterste diameter intervallen. Het diameter interval met $d_{gem} = 2 mm$ wijkt dan max 10% naar beneden af, diameter interval met $d_{gem} = 450$ max 10% naar boven af tov de gemiddelde kans op speling.

tabel 4: leant op speling voor $d_{\text{gem}} = 100 \text{ mm}$
 $P(1,1)$, $P(2,2)$, $P(3,3)$: gaten en assen recht, dieën en normaal verdeeld.

passing	aanheide gat stelsel			passing	aanheide as stelsel		
	$P(1,1)$	$P(2,2)$	$P(3,3)$		$P(1,1)$	$P(2,2)$	$P(3,3)$
H6 j6	.00	.09	.94	J6 h6	.95	.99	.99
H7 j6	.07	.96	.90	J6 h7	.91	1.00	1.00
H8 j6	.92	.90	.99	J6 h8	.90	1.00	1.00
H6 j7	.74	.03	.09	J7 h6	.07	.96	.90
H7 j7	.04	.93	.96	J7 h7	.92	.90	.99
H8 j7	.09	.97	.99	J7 h8	.95	.99	.99
				J8 h6	.03	.93	.96
				J8 h7	.09	.97	.99
				J8 h8	.93	.99	.99
H6 k6	.37	.32	.20	K6 h6	.67	.73	.70
H7 k6	.60	.67	.71	K6 h7	.79	.04	.93
H8 k6	.74	.08	.91	K6 h8	.06	.95	.90
H6 k7	.23	.14	.00	K7 h6	.60	.65	.69
H7 k7	.42	.39	.36	K7 h7	.74	.03	.00
H8 k7	.62	.60	.73	K7 h8	.03	.93	.96
H6 k8	.20	.10	.05	K8 h6	.50	.50	.50
H7 k8	.32	.24	.14	K8 h7	.62	.60	.73
H8 k8	.50	.50	.50	K8 h8	.75	.04	.09

vervolg tabel 4

eenheids gat stelsel				eenheids as stelsel			
passing	P(1,1)	P(2,2)	P(3,3)	passing	P(1,1)	P(2,2)	P(3,3)
H6 m6	.00	.02	.00	M6 h6	.26	.10	.12
H7 m6	.31	.23	.17	M6 h7	.51	.52	.53
H8 m6	.56	.59	.62	M6 h8	.69	.79	.85
H6 m7	.05	.01	.00	M7 h6	.31	.23	.17
H7 m7	.20	.10	.06	M7 h7	.50	.50	.50
H8 m7	.44	.40	.37	M7 h8	.68	.76	.81
H6 m8	.03	.00	.00	M8 h6	.31	.21	.15
H7 m8	.13	.04	.02	M8 h7	.44	.40	.37
H8 m8	.29	.21	.15	M8 h8	.60	.64	.68
H6 n6	X	X	X	N6 h6	.04	.00	.00
H7 n6	.09	.02	.00	N6 h7	.23	.14	.00
H8 n6	.37	.29	.23	N6 h8	.50	.50	.50
H6 n7	X	X	X	N7 h6	.09	.02	.00
H7 n7	.06	.01	.00	N7 h7	.26	.17	.11
H8 n7	.25	.16	.10	N7 h8	.49	.49	.48
H6 n8	X	X	X	N8 h6	.14	.05	.02
H7 n8	.04	.00	.00	N8 h7	.25	.16	.10
H8 n8	.16	.07	.03	N8 h8	.43	.40	.37

vervolg conclusies:

2. Voor een bepaalde passing geldt, dat naarmate de gemiddelde diameter van de intervallen toeneemt, ook de kans op speling toeneemt.

Omdat het verloop van de "spelingkansen" (= kansen op speling) van het diameter interval met de kleinste d_{gem} (= 2 mm) naar dat van de grootste d_{gem} (= 450 mm) regelmatig is, en bovendien de kans op speling bij $d_{gem} = 100$ mm ongeveer gelijk is aan het gemiddelde van de spelingskansen voor alle diameter intervallen, kunnen uit tabel 4 conclusies worden getrokken, die geldig zullen zijn voor alle diameter intervallen.

3. Voor een bepaalde combinatie van basisgroottes geldt:
- in eenheids gat stelsel: kans op speling is max. wanneer: $IT(gat) = 0$, $IT(as) = 6$.
 - " " " " min " : $IT(gat) = 6$, $IT(as) = 0$.

Uit vergelijking met tabel 3 blijkt dat voor de tolerantie combinatie $IT(gat) = 0$, $IT(as) = 6$ relatief (d.w.z. tov de omtrek van het kansveld, relatieve speling := $gs / (gs + zp)$) de grootste max speling optreedt, voor de combinatie $IT(gat) = 6$, $IT(as) = 0$ is de relatieve speling het kleinste.

- in eenheids as stelsel: kans op speling is max. wanneer: $IT(gat) = 6$, $IT(as) = 0$
- " " " " min " : $IT(gat) = 0$, $IT(as) = 6$

Uit vergelijking met tabel 3 blijkt ook hier weer dat: relatief grootste speling treedt op bij: $IT(gat) = 6$, $IT(as) = 0$
 kleinste & relatieve " " " " : $IT(gat) = 0$, $IT(as) = 6$.

Gehonkeldeerd mag worden dat het begrip relatieve speling = $\frac{gs}{gs + zp}$ een belangrijke rol speelt.

4. Voor passingen, waarbij $IT(gat) = IT(as) + 1$, geldt, dat de spelingskansen in beide eenheids stelsels gelijk zijn.

Slot beschouwing

Een onderzoek is verricht betreffende het ISO passings stelsel. In dit onderzoek werd aandacht besteed aan de volgende zaken:

1. regressie van toleranties en basisgrootteafwijkingen op basis van kleinste kwadraten.
2. vergelijking van eenheids stelsels.
3. berekening van kansen.

Zoals elke onderzoek, is dit onderzoek niet volledig: vragen worden beantwoord; maar nieuwe vragen komen op. Verder onderzoek kan nieuwe vragen beantwoorden. Een indicatie van verder onderzoek is beantwoording van de volgende vragen:

1. mbt regressie van basisgrootmaten:

leidt toepassing van de algemene regressie procedure op basis van kleinste kwadraten tot meer overzichtelijkheid van regressie coëfficiënten en tot verbetering van de afwijkingen tussen gegeven en geregresseerde waarden?
2. mbt vergelijking van eenheids stelsels:

leidt berekening van de oppervlakte van kansvelden, alsmede invoering van het begrip "relatieve grootste Speling" RGS — bij voorbeeld te definiëren volgens $RGS = gS / zP + gS$ of $RGS = gS / zP * gS$ — tot nieuwe systematische verschijnselen?
3. mbt berekening van kansen:

is het mogelijk om kansberekeningen uit te voeren zonder toepassing van de interpretatie formule 10 (pg 24), maar met gebruik van RGS , de gemiddelde af- en gatmaat $(\frac{a_1+a_2}{2}, \frac{g_1+g_2}{2})$ en een te definiëren spreiding, op basis van een eenvoudige formule?

Voor zover de huidige stand van zaken, kan de opmerking gerechtvaardigd worden, dat het ISO passings stelsel als geheel systematisch is opgebouwd.